МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ УКРАЇНСЬКОЮ, АНГЛІЙСЬКОЮ ТА ПОЛЬСЬКОЮ МОВАМИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ІІ Всеукраїнської науково–практичної конференції викладачів та фахівців–практиків

ОХОРОНА ПРАЦІ: ОСВІТА І ПРАКТИКА

та

XII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Львів – 2022

Голова:

Андрій КУЗИК – проректор з науково-дослідної роботи ЛДУБЖД, доктор сільськогосподарських наук, професор;

Олександр АЗЮКОВСЬКИЙ – ректор Національного технічного університету "Дніпровська політехніка"(НТУ «ДП»), кандидат технічних наук, професор.

Заступники голови:

Василь ПОПОВИЧ – начальник навчально–наукового інституту цивільного захисту ЛДУ БЖД, доктор технічних наук, професор;

Дмитро МАТВІЙЧУК – головний редактор науково–виробничого журналу «Охорона праці»;

Василь ГОЛІНЬКО – завідувач кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «ДП», доктор технічних наук, професор;

Зіновій ЯРЕМКО – завідувач кафедри безпеки життєдіяльності ЛНУ ім. І.Франка, доктор хімічних наук, професор

Члени орг-комітету:

Наталія БОРОДІНА – професор кафедри профілактики пожеж та безпеки життєдіяльності населення Інституту державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту, доктор технічних наук, старший науковий співробітник;

Орислава ГОРНОСТАЙ – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУ БЖД, кандидат технічних наук, доцент;

Дмитро КОБИЛКІН – голова ради молодих вчених ЛДУ БЖД, кандидат технічних наук;

Володимир МАРИЧ – старший викладач кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУ БЖД, кандидат технічних наук;

Ольга МЕНЬШИКОВА – заступник начальника навчально–наукового інституту цивільного захисту ЛДУ БЖД, кандидат фізико–математичних наук, доцент;

Олександр МІРУС– завідувач кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУ БЖД, кандидат хімічних наук, доцент;

Олег НАГУРСЬКИЙ – завідувач кафедри цивільної безпеки Національного університету «Львівська політехніка», доктор технічних наук, професор;

Оксана СТАНІСЛАВЧУК – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУ БЖД, кандидат технічних наук, доцент;

Галина ТЕЛЕГІНА – доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці ЛДУ БЖД, кандидат медичних наук, доцент;

Інга УРЯДНІКОВА– кандидат технічних наук, доцент Державного університету телекомунікацій та Київського національного університету будівництва і архітектури;

Валентина ФЕДОРЧУК–МОРОЗ – завідувач кафедри цивільної безпеки Луцького національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент;

Сергій ЧЕБЕРЯЧКО– професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «ДП», доктор технічних наук, професор;

Олена ЯВОРСЬКА– професор кафедри охорони праці та цивільної безпеки НТУ «ДП», кандидат технічних наук, доцент.

ОРГАНІЗАТОРИ ТА ВИДАВЦІ

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту
Львівський національний університет імені Івана Франка
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
Національний університет «Львівська політехніка»
Луцький національний технічний університет
Науково–виробничий журнал «Охорона праці»

Друк на різографі Назарій ПЕТРОЛЮК
Технічний редактор, комп'ютерна верстка та відповідальний за друк Микола Фльорко

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: ЛДУ БЖД, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007

Контактні телефони: (032) 233-24-79, тел/факс 233-00-88

Охорона праці: освіта і практика. Проблеми та перспективи розвитку охорони праці: Зб. наук. праць ІІ Всеукраїнської науково–практичної конференції викладачів та фахівців–практиків та XII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. – Львів: ЛДУ БЖД, 2022. – 213 с.

Збірник сформовано за науковими матеріалами ІІ Всеукраїнської науково–практичної конференції викладачів та фахівців–практиків «Охорона праці: освіта і практика» та XII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів «Проблеми та перспективи розвитку охорони праці».

Збірник містить матеріали таких тематичних секцій:

Секція 1. „ОХОРОНА ПРАЦІ: ОСВІТА І ПРАКТИКА
Перспективи розвитку напряму "Охорона праці" в сфері освіти.
Інтерактивні методи навчання при викладанні дисциплін за напрямом «Охорона праці».
Формування ризик–орієнтованого мислення у здобувачів освіти та у працівників підприємств системи управління охороною праці.
Оцінка ризиків.
Практичний досвід з охорони праці на підприємствах.

Секція 2. „ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОХОРОНИ ПРАЦІ "
Стан і перспективи удосконалення системи управління та нагляду за охороною праці і промисловою безпекою.
Профілактика виробничого травматизму.
Технології контролю і захисту від шкідливих і небезпечних виробничих та екологічних чинників.
Забезпечення безпеки і гігієни праці у підрозділах силових та спеціальних структур.
Новітні інформаційні технології як інструмент підвищення рівня промислової безпеки.
Культура та психологія праці.

© ЛДУ БЖД, 2022

Здано в набір 14.04.2021. Підписано до друку 23.05.2022. Формат 60x84$^{1/3}$. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 13,3.
Гарнітура Times New Roman.
Друк на різографі. Наклад: 100 прим.
Друк: ЛДУ БЖД
вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007.
ldubzh.lviv@mns.gov.ua

За точність наведених фактів, економіко-статистичних та інших даних, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів. При передруковуванні матеріалів посилання на збірник обов'язкове.

Кашалупа Юлія Наливайко Н.В.
ЗАБЕЗПЕЧННЯ БЕЗПЕКИ У ЗАКЛАДІ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА UNO У МІСТІ ВОЛОЧИСЬК..... ***129***
Козла Марія, Бардін О.І.
ЗАБЕЗПЕЧННЯ БЕЗПЕКИ У ЗАКЛАДІ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА SHOCO У МІСТІ ЛЬВОВІ..... ***132***
Кувік С.В., Босак П.В.
ПРОБЛЕМИ ЗАБРУДНЕННЯ РІЧОК ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ..... ***136***
Нестеренко Володимир, Фірман В.М.
ЗАСТОСУВАННЯ АДАПТИВНИХ ЦИФРОВИХ ФІЛЬТРІВ НА ОСНОВІ РЕКУРЕНТНИХ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ..... ***138***
Панас О.І., Тарнавський А.Б.
ЗАХОДИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ПІД ЧАС РОБОТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИМИ РІДИНАМИ..... ***141***
Штогрин Ю.Р., Болібрух Б.В., Нагурський О.А.
УДОСКОНАЛЕННЯ РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ НА ОБ'ЄКТАХ З НАЯВНІСТЮ ХІМІЧНО НЕБЕЗПЕЧНИХ РЕЧОВИН НА ПРИКЛАДІ ПП «ЛЬВІВХОЛОД» ***142***
Сировий В.І., Телегіна Г.В.
ПРОВІДНІ НАПРЯМКИ ПРОФІЛАКТИКИ ІНСУЛЬТУ В ДИСКУРСІ ШКІДЛИВИХ ХРОНОБІОЛОГІЧНИХ ФАКТОРІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ВИРОБНИЦТВА І ЕКОЛОГІЇ..... ***145***

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ І ГІГІЄНИ ПРАЦІ У ПІДРОЗДІЛАХ СИЛОВИХ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ СТРУКТУР

Hubanova A.S., Rashkevich N.V.
JUSTIFICATION OF THE NEED TO UPDATE THE MATERIAL AND TECHNICAL BASE OF THE CIVIL SERVICE OF UKRAINE ON EMERGENCY SITUATIONS..... ***147***
Карпюк В.М., Станіславчук О.В.
ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ ДО ЗНАНЬ І ВМІНЬ ПРАЦІВНИКІВ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ДСНС УКРАЇНИ..... ***149***
Кремса Я.Р., Станіславчук О.В.
АНАЛІЗ СТАНУ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС..... ***151***
Сарахман Х.В., Станіславчук О.В.
ДЕЯКІ СПОСОБИ ВІДНОВЛЕННЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПІДРОЗДІЛІВ ДСНС УКРАЇНИ..... ***153***

УДК 613.6

АНАЛІЗ СТАНУ ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС

Кремса Я.Р.
Станіславчук О.В., *к.т.н., доцент, доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці*
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Незважаючи на майже необмежені можливості сучасної людини, її науково-технічні досягнення, культура безпеки часто дуже відстає. Тому Міжнародна організація праці вказує на неухильне зростання кількості нещасних випадків на виробництві. На даний час у світі вона становить щорічно майже 125 млн, а у країнах ЄС ~ 10 млн. осіб (з них ~ 8 тис. смертельних). Статистичні дані (довоєнного періоду) вказують, що в Україні жертвами виробничого травматизму щоденно ставали 140-180 осіб (з них 20 – отримали інвалідність, 4-5 гинули), тобто - кожних 8 хв одна людина травмувалася, а кожних 5 год – одна помирала [1].

Високим був рівень виробничого травматизму до 24 лютого цього року й у підрозділах ДСНС України. Так, у ГУ ДСНС у Дніпропетровській області: у 2020 р сталися 4 нещасних випадки з чотирма особами (1 – смертельний) [2], у 2019 році – 9 (з них – 2 групових, постраждало 12 осіб) з таких причин, як: особиста необережність, порушення правил безпеки особовим складом; недостатня або неналежна оцінка керівниками робіт умов та обставин під час організації ліквідації пожеж та ведення аварійно-рятувальних робіт; неналежна якість проведення інструктажів з питань охорони праці тощо. Серед особового складу підрозділів ГУ ДСНС України у Чернігівській області за 2021р сталося 5 виробничих нещасних випадків, а протягом 2020 р – 5 (з них – 1 груповий), тобто, відбулося зростання на 20 %) [3]. За даними ГУ ДСНС у Донецькій області протягом 2019 р з працівниками сталося 3 виробничих нещасних випадки (5 осіб травмовано), а протягом 2020 р – 5 (травмовано 7 осіб) [4].

У ДСНС України загалом у 2019 р було зареєстровано 51 випадок виробничого травматизму (з них – 3 зі смертельними наслідками, 5 групових), в яких травмувалося 59 осіб [1], а саме: 6 випадків (з них – 1 груповий, 1 – зі смертельним наслідком) – в загонах, аварійно-рятувальних центрах, підрозділах центрального підпорядкування; 41 випадок (з них – 4 групових, 2 – зі смертельними наслідками) – у ГУ(У) ДСНС України; 4 випадки – у закладах освіти ДСНС [5]. За обставинами, місцем та умовами виникнення випадки виробничого травматизму розподілилися: під час аварійно-рятувальних робіт – 19; під час заходів службової підготовки та навчального процесу – 12; під час не-

сення служби та на робочому місці – 10; під час виконання господарських робіт – 7; в результаті ДТП – 3 [5].

З початком війни на території України ризик для життя і здоров'я працівників пожежних та аварійно-рятувальних підрозділів зріс в рази. Станом на 20 квітня, загинули 33 і отримали поранення 88. осіб. Адже гасіння пожеж, рятування потерпілих з-під завалів, супровід під час дії «зелених коридорів», розмінування на звільнених територіях та інше переважно відбуваються під вогнем ворога. Станом на 24 квітня всього з початку військових дій на території України працівниками піротехнічних підрозділів ДСНС України знешкоджено 78095 вибухонебезпечних предметів та 557,4 кг вибухової речовини, у тому числі 1955 авіаційних бомб. Обстежено територію площею 13434 га [6].

Немає потреби наголошувати на рівні небезпеки умов праці працівників піротехнічних підрозділів, проте їхня діяльність переважно відбувається на уже звільнених територіях, а забезпеченість засобами індивідуального та колективного захисту передбачає рівень небезпеки. Інша ситуація з тим, в яких умовах відбувається діяльність пожежних та аварійно-рятувальних підрозділів, адже їх звичайні, передбачені для роботи в умовах мирного часу, засоби індивідуального захисту не захищають їх від небезпек військового часу. Крім фізичного впливу на життя і здоров'я працівників зросли й небезпеки біологічного та психологічного характеру. Адже кількість постраждалих є великою, а кожна людина може бути джерелом різних захворювань, що передаються при контакті (повітряно-крапельним, через травмовані шкірні покриви). Серед таких захворювань можуть бути туберкульоз, гепатити А, В або й С, ВІЛ/СНІД та інші. Важким випробуванням для психіки рятувальників є велика кількість понівечених, обгорілих тіл дітей, жінок, осіб літнього віку.

Отже, і у мирний, і особливо у військовий час професії пожежного та рятувальника є героїчними, які вимагають перебування у постійній готовності до різноманітних надзвичайних подій та миттєвої реакції на них, готовності ризикувати своїм життям, щоб врятувати інших.

Список використаних джерел:

1. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном. URL: https://zolochiv.net/suchasnyy-stan-okhorony-pratsi-v-ukraini-ta-za-kordonom/ (дата звернення: 16.04.2022).
2. Аналіз стану травматизму серед особового складу підпорядкованих підрозділів Головного управління ДСНС України у Дніпропетровській за 2021 рік Офіційний сайт ГУ ДСНС у Дніпропетровській області URL: https://dp.dsns.gov.ua/ua/Diyalnist-Golovnogo-upravlinnya.html (дата звернення: 26.04.2022).
3. Аналіз стану травматизму серед особового складу підпорядкованих підрозділів Головного управління ДСНС України у Чернігівській області за 2021 рік URL: https://cn.dsns.gov.ua/ua/Analiz-roboti-.html (дата звернення: 26.04.2022).

4. Звітні матеріали Головного управління. Офіційний сайт ГУ ДСНС у Донецькій області. URL: https://dn.dsns.gov.ua/ua/Diyalnist-upravlinnya.html (дата звернення: 26.04.2022).
5. Аналіз стану травматизму у ДСНС України за 2019 рік: за. ред. Отапенко О.Г.: Харків. 2020. - 20 с.
6. Інформація щодо виконання піротехнічними підрозділами ДСНС завдань за призначенням. Офіційний сайт ГУ ДСНС у Донецькій області. URL: https://dsns.gov.ua/uk/news/informaciya-shhodo-vikonannya-pirotexnicnimi-pidrozdilami-dsns-zavdan-za-priznacennyam-1 (дата звернення: 26.04.2022).

УДК 613.6

ДЕЯКІ СПОСОБИ ВІДНОВЛЕННЯ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПІДРОЗДІЛІВ ДСНС УКРАЇНИ

Сарахман Х.В.
Станіславчук О.В., *к.т.н., доцент, доцент кафедри промислової безпеки та охорони праці*
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Здійснення професійної діяльності підрозділів часто відбувається в умовах різних видів забруднення, коли існує ймовірність забруднення очей рятувальника та втрата можливості ним сприймати якісно зорову інформацію. Наявність засобів промивання очей у балончику спеціальної конструкції дало б змогу усунути цю небезпеку безпосередньо на місці виконання робіт працівником.

Ще одним способом промивання очей може бути пристрій, вбудований стаціонарно на пожежно-рятувальному автомобілі, який поєднує змішувач для чистої води та вбудований омивач для екстреного промивання очей, оснащений сенсорною системою для подавання води. Наявність термостатичних змішувальних клапанів забезпечила б оптимальну температуру води для очей.

Працівниками пожежно-рятувальних підрозділів часто проводяться роботи на висоті у безопорному просторі із застосуванням спеціального спорядження, коли існує загроза опинитися в такій ситуації безпорадним і потребувати сторонньої допомоги. Залежно від ситуації можна використовувати один або кілька типів рятувального обладнання, щоб допомогти постраждалому, який перебуває у підвішеному стані.

Порятунком можуть стати травматичні лямки – екстрений засіб індивідуального засобу, який утримується змотаним у мішечки та прикріпленим на стегнах. Перебуваючи у безпорадному підвішеному стані й очікуючи порятунку, працівник може розгорнути травматичні лямки, зачепити їх разом, і стоя-